

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
**סוגיות עכשוויות באלימות מינית ומגדרית: מבט
רב תחומי**

**Contemporary issues in sexual and gender-based violence: a
multidisciplinary perspective**

ד"ר יעל בר צדק | התוכנית ללימודי מגדר

832798501

שיעור	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
ב'	סמסטר:
ימי ד', 16:00-17:30	יום ושעה
בתיאום מראש	שעת קבלה:
yael.btzedek@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il/course/view.php?id=86710	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

השיעורים יכללו היכרות עם ההיסטוריה של המאבק באלימות מינית ומגדרית וההגדרות של מין, מגדר ואלימות.

בהמשך המפגשים נלמד כיצד אלימות מינית ומגדרית נחוות מפרספקטיבות שונות: זווית משפטית, זווית תקשורתית, זווית טיפולית וזווית פמיניסטית ואקטיביסטית. נבחן את הדילמות איתן מתמודדות הגישות, ונדון בשאלת היכולת לייצר שינוי עומק בתחום זה באמצעות כל אחד מעולמות התוכן. בין השאר יידונו סוגיית רצח נשים, אונס במלחמה, אלימות בין בני זוג, הטרדה מינית ועוד.

מטרות/תוצרי הלמידה

מאז שנות השישים של המאה הקודמת הולך ומתרחב העיסוק בתיאור, שיום, והתמודדות עם סוגיית האלימות המופנית כנגד נשים. בשנים האחרונות, הן התיאוריה והמחקר והן עולם הטיפול והמשפט, מרחיבים את נקודת המבט לעיסוק באלימות המופנית גם כלפי גברים בתוך מערכות יחסים בעבודה ובמשפחה. הקורס יבחן נושאים אלה וידגיש את המשמעויות שכל אחת מהדיסציפלינות מייחסת לנושא ואת הפתרונות שהיא מציעה, תוך בחינת הקונפליקטים וההסכמות בין סוגי הפתרונות והגישות השונות שהתפתחו לאורך השנים.

מטרתו של קורס זה היא לפיכך הכיר את האופנים השונים בהן **דיסציפלינות תיאורטיות ויישומיות שונות מתמודדות עם סוגיית האלימות המינית והמגדרית ומנסות לתת לה פתרונות**. באופן ספציפי, יבחן הקורס את האופן בו **עולמות המשפט, הטיפול, התקשורת ותנועות חברתיות-פמיניסטיות מתבוננות על אלימות מינית ומגדרית, את האופן בו הן מגדירות את הבעיה ואת דרכי ההתמודדות שמציעה כל אחת מהדיסציפלינות**. בנוסף מבקש הקורס לבחון את האופנים בהן דרכי התמודדות שונות ומגוונות אלה מעשירות ותומכות זו בזו כמו גם מתנגשות ומובילות לקונפליקטים.

ידע

1. הלומדות ים יכירו את התפיסות השונות של פרספקטיבות פמיניסטיות, משפטיות, טיפוליות ותקשורתיות ביחס לתחום האלימות המינית והמגדרית.
2. הלומדות ים יבינו את האופנים בהן הגישות השונות משלימות זו את זו ואת המקומות בהן המחלוקות ביניהן מקשות על שיתוף פעולה ומייצרות קונפליקטים.

מיומנויות

1. הלומדות ים יבחנו סוגיות ספציפיות בתחום האלימות המינית ומגדרית בכלים התיאורטיים והמעשיים שיקנה הקורס.
2. הלומדות ים ינתחו טקסטים תרבותיים מתוך הפרספקטיבות הנלמדות.
3. הלומדות ים יעריכו את תרומתן של כל אחת מהגישות להבנה, מניעה וטיפול באלימות מינית ומגדרית.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת
1	הקדמה: הכיתה כמרחב בטוח. עניין של הגדרה: מה זו אלימות? מה זה מגדר? ומה בין אלימות-מין-מגדר?	יצירת חוזה בין המשתתפות/ים	פוקו, מ' (1996). ההיפותזה הדכאנית. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 15-38). תל אביב: הקיבוץ המאוחד. פוקו, מ' (1996): מערך המיניות. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 54-71). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
2	התיאוריות הפמיניסטיות: אלימות כתופעה חברתית והמאבק באלימות נגד נשים.		מקינן, ק' (2006). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת הפטריארכיה. בתוך: באום ואחרות (עורכות). <i>ללמוד פמיניזם: מקראה</i> . (עמ' 376-414).
3	אלימות מגדרית או אלימות ביחסים אינטימיים? התמודדות תיאוריות מהתחום הטיפולי בנושא אלימות מינית ומגדרית	מרצה אורחת: ד"ר ענת בן פורת	<u>קריאת חובה:</u> רוזמן, נ., אריאל, ב. (2018). היקף תופעת הקורבנות של אלימות פיזית בין בני זוג: סקירה שיטתית וניתוח-על. <i>מגמות</i> , נב(2), 7-43. http://www.jstor.org/stable/26378257 <u>קריאת רשות:</u> Kelly, J. B., & Johnson, M. P. (2008). Differentiation among types of intimate partner violence: Research update and implications for interventions. <i>Family court review</i> , 46(3), 476-499 Allison, C.J., Bartholomew, K., Mayseless, O., Dutton, D.G. (2008). Love as a battlefield: Attachment and relationship dynamics in couples identified for male partner violence. <i>Journal of family issues</i> , 29, 125-150. Scott-Storey, K., O'Donnell, S., Ford-Gilboe, M., Varcoe, C., Wathen, N., Malcolm, J., & Vincent, C. (2023). What About the Men? A Critical Review of Men's Experiences of Intimate Partner Violence. <i>Trauma</i> ,

Violence, & Abuse, 24(2), 858-872. https://doi.org/10.1177/15248380211043827			
	מרצה אורחת: פרופ' רות הלפרין-קדרי	4 התמודדות משפטית עם אלימות מגדרית – בישראל ובעולם	
Cossman, B. (2021). #MeToo as Sex Wars. <i>The New Sex Wars: Sexual Harm in the #Metoo Era</i> . New York university Press (pp. 87-116).		5 בין חקיקה למאבק חברתי: המקרה של #MeToo	
כספי-שילוני, נ', ועיר-שי, ר'. (2024). "אין לראות בנתבע בעל מכה": נשים נפגעות אלימות עומדות למשפט בפני בתי הדין הרבניים". משפט וממשל כ"ט. שקרגי, ש', זפרן, ר' והלפרין-קדרי, ר' (בכתובים). על עליית שיח הניכור ההורי בדיני המשפחה בישראל.	מרצה אורחת: קרן הורוביץ, מנכ"לית מכון רקמן ומומחית לנושא גירושין בישראל.	6 אלימות במשפחה בזירת דיני המשפחה: סכסוכי גירושין ומשמורת.	
<u>קריאת חובה:</u> סעור בורוכוביץ, ד. וגוסינסקי, ר. (2013). רצחתי אותה אבל בחיים לא הרמתי עליה יד" הבדלים פנומנולוגיים בין רצח בנות זוג לאלימות כלפי נשים. <i>חברה ורווחה</i> , לג, 253-277. <u>קריאת רשות:</u> אינס-קינג, א. (2004). אלימות בן בני זוג- התערבות ראשונית: הערכת מסוכנות ודרכי הגנה - <i>תדריך לאנשי מקצוע</i> (עמ' 60-36), ירושלים: משרד הרווחה, השירות לרווחת הפרט והמשפחה. שמור לפי אי.נא.ל (1096957) Dutton, D. G., & Kropp, P. R. (2000). A review of domestic violence risk instruments. <i>Trauma, violence, & abuse</i> , 1(2), 171-181.	מרצה אורחת: פרופ' רחל דקל	7 היבטים אבחוניים וטיפוליים של אלימות מגדרית: זיהוי מסוכנות, הכרות של השלכות נפשיות, אתגרים בפנייה לטיפול ויציאה ממעגל האלימות.	
רנן-ברזילי, א', ויוסרי, ש'. (2016). אלימות כלכלית במשפחה – בין דומיננטיות גברית לגבריות נכפית? עיוני משפט, ל"ט, 613-660. Goodman, L., Dutton, M.A., Weinfurt, K., & Cook, S. (2003). The Intimate Partner Violence Strategies Index. <i>Violence Against Women</i> , 9(2), 163-186.		8 סוגים של אלימות בתוך הבית: אלימות פיזית, מינית, רגשית, כלכלית ושתלטנות קיצונית (coercive control)	
אמנת איסטנבול - ניירות עמדה (מרכז רקמן; קהלת); צפייה "מצד שני: אמנת איסטנבול"		9 ההקשר הישראלי: בין דת, הלכה ופוליטיקה	

			"פודקאסט אחד ביום": אמנת איסטנבול, צמיד אלקטרוני
10	הזווית התקשורתית: סיקור של אלימות מינית ומגדרית באמצעי התקשורת		בר צדק, י', ודוד, י'. (2023). קורבנות מדומיינים, פוגעים מדומיינים: אי-שוויון בייצוגים הטרוסקסואליים ולהט"בים בסיקור פגיעות מיניות בישראל. מסגרות מדיה 24, 13-40.
11	אלימות מינית במלחמה: השבעה באוקטובר	מרצה אורחת: יעל טל-פואה, מנהלת מטה החינוך וההסברה ומי שחברה את דו"ח האלימות המינית ב-7 באוקטובר מטעם איגוד מרכזי הסיוע	Bergoffen, D. (2009). Exploiting the Dignity of the Vulnerable Body: Rape as a Weapon of War. <i>Philosophical Papers</i> , 38(3), 307-325
12	המשך: השבעה באוקטובר כמקרה מבחן עבור המשפט הפלילי		חגאי-פריי, א'. (2011). על הדרה ופשעים יוצאים מן הכלל: פשעי מין, מגדר והמשפט הבין-לאומי הפלילי. <i>המשפט טז</i> תשע"א, 259-300.
13	סיכום: בין תמיכה למאבק: על הדומה והשונה בין השיח המשפטי, הטיפולי והפמיניסטי במאבק באלימות מינית ומגדרית		Kelly-Thompson, K., Lusvardi, A., & Weldon. L. (2019). Transitional Perspectives on Gender Violence: Opportunities and Challenges. In: Laura J. Shepherd (ED.), <i>Handbook on Gender and Violence</i> . Edward Elgar Publishing (pp. 249-264).

***שימו לב: ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה**

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
85%	עבודה מסכמת – מטלה מסכמת הכוללת עבודה תיאורטית באחת הסוגיות הרלוונטיות לתכני הקורס או ניתוח של טקסט תרבותי / חומרים אמפיריים באמצעות גישות פמיניסטיות וקוויריות לאלימות מינית ומגדרית.
15%	מטלת אמצע סמסטר – ניתוח טקסט תרבותי באמצעות אחת הגישות התיאורטיות שנלמדו

דרישות הקורס

- נוכחות ב - 80% מהשיעורים לכל הפחות
- קריאת כל פריטי החובה בביבליוגרפיה לקראת כל שיעור
- השתתפות פעילה ומבוססת קריאה בשיעורים
- הגשת מטלת אמצע וכן עבודה מסכמת בסוף הסמסטר

דרישות קדם

ללא

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

אינס-קינג, א. (2004). אלימות בן בני זוג- התערבות ראשונית: הערכת מסוכנות ודרכי הגנה - תדריך לאנשי מקצוע (עמ' 60-36), ירושלים: משרד הרווחה, השרות לרווחת הפרט והמשפחה.

שמור לפי אי.נא.ל (1096957)

בר צדק, י', ודוד, י'. (2023). קורבנות מדומיינים, פוגעים מדומיינים: אי-שיויון בייצוגים הטרוסקסואליים ולהט"בים בסיקור פגיעות מיניות בישראל. *מסגרות מדיה* 24, 40-13.

<https://mediaframes.sapir.ac.il/imaginedvictims>

חגאי-פריי, א'. (2011). על הדרה ופשעים יוצאים מן הכלל: פשעי מין, מגדר והמשפט הבין-לאומי הפלילי. *המשפט טז* תשע"א, 259-300. <https://hamishpat.colman.ac.il/?p=498>

יסעור בורוכוביץ, ד, וגוסינסקי, ר'. (2013). "רצחתי אותה אבל בחיים לא הרמתי עליה יד": הבדלים פנומנולוגיים בין רצח בנות זוג לאלימות כלפי נשים. *חברה ורווחה*, לג, 253-277.

- כספי-שילוני, נ', ועיר-שי, ר'. (2024). "אין לראות בנתבע בעל מכה": נשים נפגעות אלימות עומדות למשפט בפני בתי הדין הרבניים". *משפט וממשל כ"ט*.
- מקינון, ק'. (2006). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת הפטריארכיה. בתוך: באום ואחרות (עורכות). ללמוד פמיניזם: מקראה. (עמ' 376-414).
- <https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96026506#6.1128.6.default>
t
- פוקו, מ'. (1996). ההיפותזה הדכאנית. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 15-38). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- <https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96777424#7.1130.6.default>
t
- פוקו, מ' (1996): מערך המיניות. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 54-71). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- <https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96777424#7.1130.6.default>
t
- רוזמן, נ', אריאל, ב'. (2018). היקף תופעת הקורבנות של אלימות פיזית בין בני זוג: סקירה שיטתית וניתוח-על. *מגמות*, נב(2), 7-43. <http://www.jstor.org/stable/26378257>
- רנן-ברזילי, א', ויוסרי, ש'. (2016). אלימות כלכלית במשפחה – בין דומיננטיות גברית לגבריות נכפית? *עיוני משפט*, ל"ט, 613-660. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://law.haifa.ac.il/images/documents/Economic%20Violence.pdf>
- Allison, C.J., Bartholomew, K., Mayseless, O., Dutton, D.G. (2008). Love as a battlefield: Attachment and relationship dynamics in couples identified for male partner violence. *Journal of family issues*, 29, 125-150.
- Bergoffen, D. (2009). Exploiting the Dignity of the Vulnerable Body: Rape as a Weapon of War. *Philosophical Papers*, 38(3), 307-325.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/05568640903420889>
- Cosman, B. (2021). #MeToo as Sex Wars. *The New Sex Wars: Sexual Harm in the #Metoo Era*. New York university Press (pp. 87-116).
<https://www.jstor.org/stable/j.ctv2tr522c>
- Dutton, D. G., & Kropp, P. R. (2000). A review of domestic violence risk instruments. *Trauma, violence, & abuse*, 1(2), 171-181.

- Hacker, D. (2013). Men's Groups as a New Challenge to the Israeli Feminist Movement: Lessons from the Ongoing Gender War Over the Tender Years Presumption. *Israel Studies* 18(3), 29-40.
- Goodman, L., Dutton, M.A., Weinfurt, K., & Cook, S. (2003). The Intimate Partner Violence Strategies Index. *Violence Against Women*, 9(2), 163-186.
<https://doi.org/10.1177/1077801202239004>
- Kelly-Thompson, K., Lusvardi, A., & Weldon, L. (2019). Transitional Perspectives on Gender Violence: Opportunities and Challenges. In: Laura J. Shepherd (ED.), *Handbook on Gender and Violence*. Edward Elgar Publishing (pp. 249-264).
<https://www.e-elgar.com/shop/gbp/handbook-on-gender-and-violence-9781788114684.html>
- Kelly, J. B., & Johnson, M. P. (2008). Differentiation among types of intimate partner violence: Research update and implications for interventions. *Family court review*, 46(3), 476-499.
- Scott-Storey, K., O'Donnell, S., Ford-Gilboe, M., Varcoe, C., Wathen, N., Malcolm, J., & Vincent, C. (2023). What About the Men? A Critical Review of Men's Experiences of Intimate Partner Violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(2), 858-872.
<https://doi.org/10.1177/15248380211043827>